

GENNEP

Datum : 15 juni 2017
Zaaknummer : 256408
Onderwerp : rapport gezamenlijke rekenkamers over Veiligheidsregio Limburg-Noord

Geachte raad,

Het is voor gemeenteraden niet eenvoudig om hun taak als kadersteller en controleur op afstand uit te voeren en om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van een gemeenschappelijke regeling te bepalen. Daarom hebben de rekenkamer(commissie)s in Noord en Midden Limburg besloten om een eerste gezamenlijk onderzoek te starten naar regionale samenwerking. Als verdiepende casestudy is gekozen voor de Veiligheidsregio Limburg-Noord omdat alle gemeenteraden daarmee te maken hebben.

De samenwerkende rekenkamer(commissie)s van Noord- en Midden-Limburg willen met dit onderzoek een bijdrage leveren aan het versterken van de positie van de raden in de regio door hen inzicht én handreikingen te verschaffen voor meer (be)Grip op regionale samenwerkingsverbanden.

De rekenkamer(commissie)s hebben gekozen voor de methodiek van een verdiepende casestudy naar de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN), omdat:

- Alle gemeenteraden in Noord- en Midden-Limburg te maken hebben (verplicht) met de VRLN;
- De raden aangeven dat zij het functioneren van de VRLN ervaren als een 'black box';
- De raden willen kunnen beoordelen of het legitiem is dat er (naar hun gevoel) steeds geld bij moet;
- Zij bovendien meer grip willen op de verhouding tussen gemeentelijk bijdragen en geleverde prestaties (onderscheid in wettelijke en bovenwettelijke taken/ambities);
- De gezamenlijke rekenkamer(commissie)s zich afvragen in hoeverre de nieuwe besturingsstructuur naar de letter (formeel) en/of geest (materieel) van de wet passend is.

Het onderzoek toetst deze motieven en reikt gemeenteraden concrete handvatten aan om de grip op de VRLN te versterken. Waar mogelijk is dit vertaald naar algemene sturingsprincipes op regionale samenwerking.

In dit onderzoek participeerden de rekenkamer(commissie)s van alle noord- en midden-limburgse gemeenten, te weten Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Venlo, Venray, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond en Weert. De rekenkamercommissie van de gemeente Mook en Middelaar heeft afgezien van deelname aan het onderzoek. Afgesproken is zoveel mogelijk een gezamenlijk format voor de behandeling in de deelnemende raden te gebruiken. Dit gezamenlijke voorstel ligt voor.

Gelet op het voorgaande, stelt de griffie uw gemeenteraad voor

1. De conclusies en de aanbevelingen van het onderzoeksrapport 'VRLN regionaal (be)GRIP?' d.d. 1 juni 2017 te onderschrijven en over te nemen.
2. Het voortouw te nemen om meer regionaal te denken en te werken.
3. Slimmer gebruik te maken van de wettelijke sturingsinstrumenten en binnen de eigen raad en in regionaal verband te zoeken naar nieuwe en aanvullende sturingsinstrumenten.
4. In 2017 te starten met pilots voor het verkennen van nieuwe werkwijzen met Verbonden Partijen, zowel binnen de eigen raad als ook gezamenlijk met andere raden. Inclusief een zorgvuldige monitoring van de pilots en een goede rapportage aan de nieuwe raad in maart 2018.
5. Het college van B&W en het bestuur van de VRLN de opdracht te geven om:
 - De raad te ondersteunen in de nieuwe werkwijze, door het uitvoeren van de genoemde acties onder aanbeveling 1, 3, 4 en 5.
 - Bij de uitwerking van deze aanbevelingen nadrukkelijk de verbinding te zoeken met de lopende initiatieven vanuit de griffies in Noord-Limburg en de regionale raadswerkgroep in Midden-Limburg welke tot doel hebben om in gezamenlijkheid de grip op verbonden partijen te versterken door o.a. een betere afstemming over de P&C-cyclus tussen gemeenten en verbonden partijen.
 - De uitwerking van de aanbevelingen zorgvuldig te monitoren en hierover in het eerste kwartaal van 2018 (voorafgaand aan de verkiezingen) verslag uit te brengen aan de raad.

ARGUMENTEN

Wat is onderzocht?

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt: In hoeverre past het huidige governance-model van de Veiligheidsregio Limburg-Noord bij de formele (wettelijke) kaders en de gewenste mate van grip door de deelnemers en in hoeverre geeft het huidige functioneren aanleiding tot aanpassing van het governance-model?

De centrale vraag is uitgewerkt in 20 deelvragen, geclusterd naar vier governance-thema's met onderzoeksvragen en een cluster met adviesvragen.

Het onderzoek richt zich op het domein Veiligheid binnen de gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Limburg-Noord, waarin tevens het domein Publieke gezondheid (GGD) is opgenomen. Het domein Publieke gezondheid is in dit onderzoek slechts betrokken voorzover het inhoudelijk raakt aan het domein Veiligheid en in relatie tot de besturingsstructuur.

Conclusie

De conclusie is dat de gemeenteraden de beperkte grip willen versterken door meer gemeenschappelijkheid. Voor dit doel is een hoofdaanbeveling uitgewerkt en zijn vijf aanbevelingen geformuleerd met bijbehorende concrete acties voor de raden, colleges en de VRLN. Dat biedt de mogelijkheid om de stand van zaken te monitoren.

Advies: van statische controle naar dynamische schakelkracht

Voor versterking van de democratische legitimiteit van de VRLN moet een betere wisselwerking ontstaan tussen gemeenteraden en het regionale samenwerkingsverband. Een deel van de oplossing ligt in aanpassing van de besturingsstructuur van de VRLN.

De rekenkamer(commissie)s adviseren om de behartiging van het lokale en regionale belang explicieter aan de verschillende organen te verbinden en betere balans in de belangafweging te vinden. Ook moet het organisatiebelang meer herkenbaar worden meegenomen in bestuurlijke besluitvorming.

Het zwaartepunt van de aanbevelingen ligt niet in de structuur, maar in de cultuur van samenwerken. Van een reactieve cultuur van beheersen, controleren en verantwoorden naar een zelfbewuste cultuur van pro-activiteit, verbinding zoeken en lerend vermogen: 'think outside the box!'

Essentieel is dat op alle niveaus wordt gedacht vanuit de regionale opgaven. Dit vraagt inzet van alle betrokkenen: het is aan raadsleden om proactief invulling te geven aan hun drie rollen en daarbij ook expliciet het organisatiebelang van de VRLN te behartigen, passend bij 'verlengd lokaal bestuur'. Dit vraagt van bestuurders dat zij raadsleden meer in positie brengen en hen formeel en informeel beter informeren.

Bovenstaand advies om te komen tot dynamische schakelkracht is nader uitgewerkt in 5 aanbevelingen met bijbehorende concrete acties. Dit stelt de huidige (en toekomstige) raad in staat om de uitwerking van het advies daadwerkelijk te monitoren. Daarbij dient te worden opgemerkt dat uit de terugblik op het proces van regionaliseren en organiseren, duidelijk blijkt dat de Veiligheidsregio Limburg-Noord zelf ook al belangrijke stappen vooruit heeft gezet.

Aanbeveling 1 stel de regionale opgaven centraal en wijk slechts beargumenteerd af.

Bestuur VRLN: Doe de gemeenteraden een voorstel hoe hen meer aan de voorkant te betrekken bij de vorming van regionale beleidsplannen. Geef aan hoe u de nieuwe gemeenteraden per maart 2018 eerst wilt informeren (op kennisniveau brengen) en hen vervolgens kaderstellend in positie wilt brengen bij de start van het eerstvolgende meerjarenbeleidsplan van de VRLN.

Gemeenteraden: Stel vast wat de belangrijkste opgaven van de eigen gemeente zijn op het terrein van (fysieke) veiligheid. Stem deze opgaven – conform aanbeveling 2 – af met andere gemeenteraden en zoek naar overeenstemming (stap a en b). Stel vast waar de gemeente beargumenteerd wil afwijken en betalen (stap c). Dit kan als input dienen voor de

nieuwe raad en het nieuwe collegeprogramma.

Aanbeveling 2 raadsleden, wees proactief en creatief!

Gemeenteraden: Experimenteer doorlopend met de suggesties voor samenwerking binnen en tussen raden in pilots en evalueer deze gestructureerd. Sluit daarbij aan op de lopende initiatieven vanuit de griffies in Noord-Limburg en de regionale raadswerkgroep in Midden-Limburg om respectievelijk de P&C-cycli beter af te stemmen tussen gemeenten en verbonden partijen en vooral hoe gezamenlijk kan worden opgetrokken om meer grip te krijgen op verbonden partijen.

Leg de nieuwe gemeenteraden de eerste resultaten uit de tussenevaluatie van de pilots voor. Zij kunnen dit betrekken bij het vaststellen van werkwijzen en vergadervorm- en cyclus.

Aanbeveling 3 bestuurders; breng raadsleden in positie om te sturen!

Bestuur VRLN: Lever uiterlijk eind 2017 de beoogde producten- en dienstencatalogus op en stem daarbij vooraf de verwachtingen af over de aard van dit document met de gemeenteraden. Kom aanvullend per begroting 2019 tot de definitie van een basispakket (met corresponderende gemeentelijke bijdragen) en maatwerk (per gemeente aanvullend te financieren).

Aanbeveling 4 creëer duidelijkheid over de belangenbehartiging binnen de besturingsstructuur.

Bestuur VRLN: Expliciteer de rolverdeling tussen organen binnen de besturingsstructuur van de VRLN en de wijze waarop de onderscheiden belangen hierbinnen worden behartigd. Werk uit wat dit betekent voor de wijze van informatievoorziening van de leden van de organen, de volgorde van stukkenstroom (agendering) en de benodigde ambtelijke (strategische) beleidsvoorbereiding. Geef aan hoe en wanneer terugkoppeling van de vergaderingen van de organen plaatsvindt naar de gemeenteraden op inhoud en proces (zie aanbeveling 5).

Aanbeveling 5 vertel het verhaal achter de cijfers en de inhoud van besluiten.

Bestuur VRLN: Bied in een oplegger bij de jaarrekening 2016 een voorstel aan de gemeenteraden aan hoe de eenduidigheid in de (meerjarige) presentatie en toelichting van cijfers te verbeteren. Licht toe welke stappen al in de jaarrekening 2016 zijn genomen en hoe dit verder (in de tijd) vorm krijgt.

Colleges: Ga met de raad in gesprek over de gewenste informatiewaarde over de VRLN in de paragraaf verbonden partijen, aangesloten op het voorstel van het bestuur van de VRLN over verbetering van de (eenduidigheid) informatievoorziening.

Raden: Stem - in lijn met aanbeveling 2 – onderling af over de gewenste mate van informatie over de VRLN in de paragraaf verbonden partijen van de eigen gemeente zodat dit waar mogelijk eenduidig gefaciliteerd kan worden vanuit de VRLN.

GENNEP

De resultaten van het onderzoek zijn tijdens een openbare regionale raadsbijeenkomst op 8 juni 2017 gepresenteerd aan de gemeenteraden.

KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

De onderzoeksresultaten en aanbevelingen zijn nogal abstract en daardoor ook vrijblijvend. Bijvoorbeeld de oproep om slechts in uitzonderingsgevallen af te wijken, wat is het voortouw nemen precies? en wanneer maakt u slimmer gebruik van de wettelijke instrumenten? Wanneer bent u als raadsleden proactief en creatief?

Waar de gezamenlijke griffies hun best voor gaan doen is het afstemmen van de cycli van de jaarstukken. Als de jaarstukken van de verbonden partijen tijdig binnen zijn en we kunnen op een gemeenschappelijk platform zien of er ergens zienswijzen worden opgesteld dan kan de griffie of het college uw raad tijdig ook voorzien van die informatie. Alleen gezamenlijk ingediende zienswijzen hebben immers betekenis in een gemeenschappelijke regeling met vele partners.

UITVOERING

Er ligt een opdracht bij de Veiligheidsregio en een opdracht bij de gezamenlijke colleges en gemeenteraden. Wat de afstemming met de Veiligheidsregio en de overige (grotere) verbonden partijen in de regio Limburg-Noord betreft gaan de griffiers in gesprek over de afstemming van de cycli van de jaarstukken om als raden (en colleges) beter in staat te zijn om tot gezamenlijke en afgestemde zienswijzen te komen en daardoor beter een vuist te kunnen maken als dat nodig is.

Hoogachtend,
De griffier van de gemeenteraad van Gennep,

drs. J.W.M. van der Knaap

BIJLAGEN

1. Raadsbesluit
2. Onderzoeksrapport VRLN regionaal (be)GRIP
3. Bijlagenboek 1: Factsheets per gemeente
4. Bijlagenboek 2: Resultaten enquête raadsleden